

Η θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης με οιστρογόνα σχετίζεται με μειωμένο κίνδυνο θανάτου από COVID-19

Μια νέα μελέτη από τη Σουηδία, που δημοσιεύτηκε πρόσφατα στο διεθνές επιστημονικό περιοδικό *BMJ Open*, κατέδειξε ότι μεταξύ μετεμμηνοπαυσιακών γυναικών που νόσησαν από COVID-19, εκείνες που ελάμβαναν οιστρογόνα ως θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης είχαν λιγότερες από μισές πιθανότητες να αποβιώσουν από COVID-19 συγκριτικά με εκείνες που δεν ελάμβαναν τέτοια αγωγή. Οι Καθηγητές της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Σταυρούλα (Λίνα) Πάσχου** (Επίκουρη Καθηγήτρια Ενδοκρινολογίας), **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου** (Καθηγήτρια Θεραπευτικής-Επιδημιολογίας-Προληπτικής Ιατρικής), **Ειρήνη Λαμπρινουδάκη** (Καθηγήτρια Ενδοκρινολογίας) και **Θάνος Δημόπουλος** (Καθηγητής Θεραπευτικής-Αιματολογίας-Ογκολογίας και Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα κύρια σημεία της μελέτης αυτής. <https://bmjopen.bmj.com/content/12/2/e053032>

Η μελέτη συμπεριέλαβε συνολικά 14.685 γυναίκες ηλικίας 50-80 ετών. Από αυτές 17,3% (2.535) είχαν λάβει ορμονική θεραπεία υποκατάστασης με οιστρογόνα, 81,2% (11.923) δεν ελάμβαναν οιστρογόνα ούτε είχαν ιστορικό καρκίνου μαστού (λειτούργησαν ως ομάδα ελέγχου), ενώ 1,5% (227) των γυναικών είχαν μειωμένα επίπεδα οιστρογόνων λόγω καρκίνου μαστού και σχετικής θεραπείας με αντι-οιστρογόνα.

Τα ποσοστά των γυναικών που απεβίωσαν από COVID-19 ήταν 10,1% για εκείνες με μειωμένα οιστρογόνα, 4,6% στην ομάδα ελέγχου και 2,1% για όσες ελάμβαναν ορμονική θεραπεία υποκατάστασης. Η ομάδα με μειωμένα επίπεδα οιστρογόνων παρουσίασε υπερδιπλάσιο κίνδυνο θανάτου από COVID-19 σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου. Αυτή η διαφορά όμως δεν παρέμεινε στατιστικά σημαντική, όταν οι επιστήμονες έλαβαν υπόψη στη στατιστική ανάλυση γνωστούς παράγοντες που επηρεάζουν τη θνησιμότητα από COVID-19, όπως η ηλικία και η παρουσία συννοσηροτήτων. Από την άλλη, η ομάδα με υψηλότερα επίπεδα οιστρογόνων λόγω ορμονικής θεραπείας είχε περίπου 55% μειωμένο κίνδυνο θανάτου από COVID-19, γεγονός που εξακολούθησε να ισχύει ακόμη και μετά τη στατιστική προσαρμογή για τους ίδιους ανωτέρω παράγοντες.

Αρκετά επιδημιολογικά δεδομένα έχουν δείξει ότι η σοβαρότητα και η θνησιμότητα της COVID-19 είναι υψηλότερη στους άντρες συγκριτικά με τις γυναίκες, γεγονός που μπορεί να σχετίζεται και με τις διαφορές συγκεντρώσεων σε οιστρογόνα και ανδρογόνα μεταξύ των δύο φύλων. Μετά τα ευρήματα και αυτής της μελέτης, είναι πιθανό ότι φάρμακα που αυξάνουν τα επίπεδα οιστρογόνων μπορεί να έχουν ρόλο στις

θεραπευτικές προσπάθειες για μείωση της σοβαρότητας της COVID-19. Φυσικά, αυτό θα πρέπει να μελετηθεί συστηματικά σε τυχαιοποιημένες κλινικές δοκιμές. Ως τότε, ορμονική θεραπεία υποκατάστασης πρέπει να χορηγείται μόνο επί γνωστών ενδείξεων. Επίσης, όσες γυναίκες με καρκίνο μαστού χρειάζονται σχετική αγωγή με αντι-οιστρογόνα, δεν πρέπει να τη διακόπτουν.